

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın T.C. Hazine ve Maliye Bakanı Sayın Mehmet ŞİMŞEK tarafından Anayasa'nın 98. ve TBMM İktüzüğü'nün 96. Maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanması için gereğini saygılarımla arz ederim.

Özgür KARABAT
İstanbul Milletvekili

Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. ve bağlı kuruluşlarının TBMM Kamu İktisadi Teşebbüsleri (KİT) Komisyonu denetim toplantıları kapsamında yapılan Üst Komisyon görüşmelerinde; bankanın kamu kaynaklarının kullanımı, kredi politikaları, tahmin sapmaları, raporlama sistemleri ve yerel yönetimlerle ilişkilerine dair ciddi bulgular ortaya çıkmıştır. Özellikle Sayıştay raporlarında yer alan tespitler, kamu yararına hareket etme ilkesi gereği kamuoyunun bilgilendirilmesi gereken pek çok önemli hususun varlığına işaret etmektedir.

Bilindiği üzere kamu bankaları, devletin ekonomik politikalarının uygulanmasında kritik rol üstlenen ve doğrudan halkın vergileriyle fonlanan kurumlardır. Bu nedenle söz konusu bankaların kaynak tahsisi, kredi süreçleri, risk yönetimi ve yerel yönetimlerle ilişkileri; şeffaflık, hesap verebilirlik ve kamu yararına uygunluk ilkeleri çerçevesinde yürütülmelidir. Ancak kamu bankalarının bazı uygulamalarının bu ilkelerle örtüşmediği yönünde güçlü bulgular bulunmaktadır.

Örneğin, Vakıfbank ile ilgili Sayıştay'ın 2023 yılı denetim raporlarında, bankanın vergi tahmininde %88,8 oranında sapma yaşadığı belirtilmiştir. Bu denli büyük bir sapma sadece teknik hata olarak değerlendirilemeyeceği gibi, bankanın kârlılık projeksiyonlarını da doğrudan etkilemektedir. Bu durum, bankanın iç ve bağımsız denetim mekanizmalarının yeterliliği konusunda soru işaretleri doğurmuştur.

Aynı raporlarda 2021-2023 yılları arasında "yakın izlemedeki krediler" kaleminde ciddi bir artış yaşandığı ve bu tür kredilerin toplamının 2023 yılı itibarıyla yaklaşık 136 milyar TL'ye ulaştığı tespit edilmiştir. Bu artış, risk yönetimi ilkelerinin zaafa uğradığını ve kamu kaynaklarının geri dönüşü riskli alanlara yönlendirildiğini göstermektedir.

Özellikle Erzurum Şubesi'nden kullandırılan ve toplam büyüklüğü yaklaşık 546 milyon TL'yi bulan bir krediye ilişkin detaylar kamuoyunda ciddi soru işaretleri yaratmaktadır. Bu kredinin hangi kişi ya da gruplara verildiği, hangi sektörlerde kullanıldığı, yapılandırma süreci ve tahsilat oranları netleştirilmelidir. "Ticari sır" gerekçesiyle bu bilgilerin gizlenmesi, kamu kaynaklarının etkin ve şeffaf kullanımı ilkesine aykırılık teşkil etmektedir.

Benzer şekilde, Demirören Grubu'na sağlanan ve ödeme zorluğuna düşülen kredilere dair bugüne kadar atılan adımlar, teminat durumu, yeniden yapılandırma süreci ve hukuki takipler hakkında da kamuoyuna açıklama yapılmamıştır.

Sayıştay'ın 7.2.2.13 numaralı bulgusunda, "tasfiye olacak alacaklar" başlığı altında izlenen kredilerin teminat dengesi açısından bankanın aleyhine olduğu ve yapılandırmaya rağmen geri kazanılamayan tutarların bulunduğu ifade edilmiştir. Bu kapsamda bankanın uğradığı toplam zararın açıklanması büyük önem arz etmektedir.

Ayrıca, 2024 yerel seçimlerinin ardından muhalefet partilerinin yönettiği büyükşehir belediyeleriyle (örneğin Denizli, Balıkesir, Bursa) Vakıfbank'ın iş birliği protokollerini sonlandırdığı ya da sınırlandırdığı bilinmektedir. Bu durum, bankanın siyasi saiklerle hareket ettiği izlenimi yaratmakta; kamu hizmetlerinde tarafsızlık ve eşitlik ilkelerine zarar vermektedir.

Tüm bu tespitlere rağmen, Sayıştay raporlarında yıllardır yinelenen bulgulara karşın bankada etkin iç kontrol, denetim ve mali raporlama sistemlerinin oluşturulamamış olması; pazarlama amacıyla edinilen araçların kurumsal giderleri artırması gibi uygulamalar, kamu kaynaklarının sürdürülebilir olmayan yöntemlerle yönetildiğini göstermektedir.

Bu kapsamda;

1. Sayıştay'ın 2023 yılı raporlarında yer alan %88,8 oranındaki vergi tahmin sapmasının gerekçesi nedir? Bu sapma kârlılık tahminlerini nasıl etkilemiştir? Konuya ilişkin herhangi bir iç denetim veya bağımsız denetim gerçekleştirilmiş midir?

2. 2021, 2022 ve 2023 yıllarında Vakıfbank'ın "yakın izlemedeki krediler" kaleminde yaşanan artışın sebepleri nelerdir? Bu kredilerden geri dönüşü sağlanamayanların oranı nedir?
3. Sayıştay raporlarında Erzurum Şubesi'nden kullandırıldığı belirtilen ve toplam büyüklüğü 10 milyar 546 milyon TL'ye ulaşan krediye ilişkin detaylar nedir? Bu kredinin yeniden yapılandırılmasının gerekçesi nedir? Krediyi kullanan grup/şirket hangi sektörlerde faaliyet göstermektedir? Bugüne kadar bu krediden tahsil edilen miktar nedir?
4. Söz konusu kredinin raporlarda "XXX" olarak kodlanması, ticari sır gerekçesiyle açıklanmasa da; kamu kaynaklarının etkin ve şeffaf kullanımı açısından bu kadar büyük bir meblağın kamuoyuna açıklanması gerekmez mi?
5. Demirören Grubu'na sağlanan ve ödeme zorluğu yaşanan kredilere dair bugüne kadar hangi işlemler yapılmıştır? Bu kredilerin teminat durumu nedir? Yeniden yapılandırılan bu kredilere ilişkin herhangi bir hukuki süreç başlatılmış mıdır?
6. 2023 yılı Sayıştay raporunun 7.2.2.13 numaralı bulgusunda "tasfiye olacak alacaklar" hesabında izlenen kredilerde, teminat dengesinin bankanın aleyhine olduğu ifade edilmektedir. Bu kapsamda, yeniden yapılandırılmasına rağmen herhangi bir tahsilat sağlanamayan kredi tutarı ne kadardır? Bankanın bu alacaklar nedeniyle uğradığı toplam zarar nedir?
7. Yerel seçimlerden sonra, muhalefet partileri tarafından yönetilmeye başlanan bazı büyükşehir belediyeleri (örneğin Denizli, Balıkesir, Bursa) ile Vakıfbank arasındaki iş birliklerinin azalması veya sonlandırılması yönünde bir strateji izlenmiş midir? Eğer bu tür kararlar alınmışsa, gerekçesi nedir?
8. Vakıfbank'ın yerel yönetimlere yönelik kredi ve destek politikalarında objektif kriterlere dayalı bir uygulama olup olmadığı hususunda kamuoyuna açık bir değerlendirme veya performans raporu bulunmakta mıdır?
9. Banka yönetimi, kamu kaynaklarının yönetiminde Sayıştay raporlarında sürekli tekrarlanan bulgularla ilgili nasıl bir iyileştirme planı öngörmektedir? Özellikle muhasebe raporlama ve iç kontrol sistemlerinde hangi adımlar atılmıştır?
10. Pazarlama amaçlı kullanılan araçlar nedeniyle banka yöneticilerinin sürekli eleştiri konusu haline gelmesinden hareketle, bu süreçlerin yeniden yapılandırılması, şeffaflaştırılması ve kurumsal sorumluluğun belirlenmesi adına hangi düzenlemeler planlanmaktadır?